…аймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. № 219 JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, NOVEMBER 15, 1996 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ 15-го ЛИСТОПАДА 1996р. Ч.219 РІК CIII.

МЗС УКРАЇНИ НАМАГАЄТЬСЯ ЗАПОБІГТИ ТЕРИТОРІЯЛЬНИМ ПРЕТЕНСІЯМ

Київ. — Міністерство Закордонних Справ України 11-го листопада передало Росії ноту протесту, в якій дії ряду російських депутатів, що збираються винести на розгляд Державної думи проєкт постанови щодо статусу Севастополя, кваліфіковано як територіяльні претенсії до України, повідомила 12-го листопада УНІАР.

„Ми намагаємося зупинити цей ненормальний процес висування територіяльних претенсій парляментом чужоземної держави", — заявив перший заступник міністра закордонних справ Антон Бутейко, повідомивши, що серед депутатів Державної думи вже розповсюджено проєкт документу щодо статусу Севастополя.

А. Бутейко переконаний, що будь-які рішення Державної думи з цього приводу не матимуть юридичної ваги, бо „такі дії формуються аномальною логікою, вони не можуть бути легітимними". Хоч виконавча влада Росії відмежовується від рішень Думи, Україна не може ігнорувати протиправну, недружню діяльність нижньої палати парляменту Російської Федерації, сказав він.

За своїм змістом і суттю домагання низки російських депутатів щодо зміни статусу Севастополя суперечать загальновизнаним нормам міжнародного права і зобов'язанням, які взяла на себе Росія, сказано в ноті протесту. МЗС України також підкреслило, що ухвалений Думою закон про припинення поділу Чорноморської фльоти негативно вплинув не тільки на українсько-російські відносини, „а й взагалі на ситуацію в усьому чорноморському регіоні".

А. Бутейко також сказав, що реакція світової спільноти і країн-гарантів безпеки України, зокрема ЗСА, на дії російського парляменту мала б бути активнішою.

Якщо протести МЗС не принесуть жодних наслідків, Україна вдаватиметься до інших механізмів, які, за словами А. Бутейка, випрацювані для будь-якого сценарію розвитку подій. Це — реакція на двосторонньому рівні, в рамках міжнародних структур, які опікуються питаннями безпеки, в рамках СНД тощо.

Візиту В. Черномирдіна до Києва відкладено

Москва. — Представник російського міністерства закордонних справ Міхаїл Демурін сказав 12-го листопада, що заплянований на листопад поїздку прем'єр-міністра Росії Віктора Черномирдіна в Україну відкладено до того часу, як будуть підготовлені необхідні для візити документи, повідомив „ОМРІ Дейлі Дайджест", покликаючись на агентство ІТАР-ТАСС.

Заяву зроблено після того, як учасники українсько-російських переговорів не знайшли спільної мови щодо використання Чорноморською фльотою Росії інфраструктури Севастополя. В. Черномирдін мав поставити у Києві підпис під угодою про остаточний поділ ЧФ, що відкрило б дорогу до підписання договору про дружбу і співробітництво між Україною і Росією.

Відкладення візити продовжує добре закріплену традицію, за якою лідери обох країн публічно оголошують про розв'язання проблеми Чорноморської фльоти, але спірні деталі блькують остаточне підписання домовлення.

Виконано головні показники програми „стенд-бай"

Київ (УНІАР). — Україна виконала головні показники програми „стенд-бай" станом на 1-го жовтня, вважають експерти другого Европейського департаменту Міжнародного валютного фонду, які перебувають у Києві. Як відомо, метою цієї програми є зниження інфляції, зміцнення експорту і закладення основ економічного зросту через ринкові реформи.

Очікується, що наприкінці листопада Рада директорів МВФ розгляне можливість надання Україні чергової частини кредиту — біля 100 млн. дол. Загальний розмір кредиту підтримки становить 600 млн. дол. і в Україну вже надійшло біля 400 млн. дол.

За попередні роки Україна вже отримала від МВФ 1.5 блн. дол. Тепер тривають переговори про надання кредиту поширеного фінансування та виділення фондів до стабілізаційного фонду гривні — всього біля 4 блн. дол.

Підписано українсько-грецький договір про дружбу і співробітництво

Атени. — Президент України Леонід Кучма під час своєї дводенної візити до Греції підписав 11-го листопада з прем'єр-міністром цієї країни Костантинасом Сімітісом договір про дружбу і співробітництво між двома країнами.

Виступаючи на конференції для місцевих журналістів, Л. Кучма заявив, що цей договір закладає міцні підвалини договірно-правної бази українсько-грецьких відносин і спрямований на їхнє якісне поліпшення.

Згідно з інформацією УНІАР, Греція минулого року в товарообігу України посіла дев'яте місце з-поміж країн Західної Европи. Річний обсяг торгівлі між двома країнами становив 113.3 млн. дол. Цього року товарообіг зріс і за вісім місяців досяг 116.2 млн. дол.

Перспективним для обох країн є співробітництво в галузі морських пасажирських і вантажних перевезень, суднобудуванні, використанні та ремонті суден. Загальна сума контрактів судноплавних компаній Греції з підприємствами України до 2000 року виноситиме 1.5 блн. дол.

Український Президент зазначив, що переговори з грецьким керівництвом виявили спільність поглядів обох країн у багатьох питаннях міжнародного життя, а також підтвердили наявність додаткових можливостей співпраці в політичній, економічній, культурній та інших сферах. Підписано низку інших угод, таких як про співробітництво в царині науки, освіти і культури, про автомобільні перевезення пасажирів і вантажів та про партнерську співпрацю між столицями обох країн.

Л. Кучма також торкнувся питання міжнародної безпеки, заявивши, що НАТО повинно укласти угоди як з країнами, які хочуть вступити до альянсу, так і з країнами, які не хочуть, „щоб уникнути нового поділу Европи". К. Сімітіс в свою чергу сказав, що Греція підтримує зусилля України знайти „своє власне місце в новому світовому ладі".

Л. Кучма мав також зустріч і з грецьким президентом Константинасом Стефанупулосом.

Узагальнюючи підсумки переговорів, Л. Кучма висловив переконання, що його візита закладе добре підґрунтя для ефективного розвитку українсько-грецьких відносин і надасть їм нового імпульсу. Л. Кучма також повідомив, що з метою продовження конструктивного діялогу, президента і прем'єр-міністра Греції запрошено відвідати Україну.

Пошуки українського літака тривають

Кіровське, Крим. — Тут продовжуються пошуки українського військового літака МІҐ-29, який зник у Криму 31-го жовтня. Винищувач українських Військово-повітряних сил (ВПС) піднявся в небо з військового летовища поблизу селища Кіровське щоб здійснити пляновий лет за маршрутом Кіровське—Васильків, Київська область. На висоті 9,600 метрів над Джанкоєм зв'язок з пілотом перервався. Це сталося в 11-ій год. 20 хв. за московським часом, за 16 кілометрів від Симферополя над морем між мисами Форос і Тарханкут. В 11-ій год. 22 хв. літак зник з екранів радара. Керував літаком майор ВПС України Кулик.

Генерал ВПС України Юрій Жучков висловив припущення, що літак впав у акваторії Чорного моря. Обстежуються всі райони можливого падіння літака між мисами Форос і Тарханкут, працюють і наземні пошукові команди в акваторії моря і вздовж берегової лінії. Оскільки від пілота не було повідомлення про аварійну ситуацію, не виключається версія про катастрофу.

Генерал Жучков спростував повідомлення деяких засобів масової інформації, що МІҐ- 29 нібито ухилився від свого маршруту на Симферопіль, пролетівши над Джанкоєм у бік моря і що він зник з радарів на висоті 3,000 метрів. Спростував Жучков також інформацію про те, що до пошуків українського літака залучено авіяцію російської Чорноморської фльоти.

Військова комісія, очолювана заступником командуючого ВПС генералом Віктором Стрельниковим працює над двома версіями: під час рейсу пілот втратив працездатність; відмовила авіяційна техніка.

Вислані на пошуки два літаки Б-12, два гелікоптери Мі-8, гелікоптер К-27 та літаки АН-26 і А-72 ВПС України обстежили простір на відстані 120 кілометрів від берегів Криму і не знайшли ніяких ознак катастрофи. Виявлену 2-го листопада пляму розлитого палива між мисами Форос і Тарханкут дослідили і результати показали, що те паливо має інший склад, ніж паливо літака МІҐ-29.

У пошуковому штабі 9-го листопада повідомили, що версію викрадення літака відкинуто. Найімовірнішою вважається версія, що пілот втратив управління. Цю версію підтверджують розрахунки траєкторії лету літака.

Пошуки не припиняються, оскільки були випадки, що катапультований пілот тримався на поверхні води близько 20 діб.

Україна не збирається відмовлятися від Севастополя

Київ. — Перший заступник міністра оборони Іван Біжан сказав 11-го листопада на пресконференції, що Севастопіль не може бути виключно базою Чорноморської фльоти Росії, повідомила УНІАР.

Генерал-полковник заявив, що сухопутні війська Росії повинні бути виведені за межі України і Росія мусить визначити остаточну чисельність тієї частини Чорноморської фльоти, яка тимчасово базується в Україні. Він додав, що розміщення штабу Військово-морських сил України не є предметом дискусії, оскільки це прерогатива тільки України.

Виведення російських військ з території України домагається і група депутатів-членів Української Республіканської Партії, які винесли на розгляд Верховної Ради проєкт відповідного закону, підготовленого у відповідь на постанову Державної думи припинити поділ ЧФ. Проєкт визначає крайнім терміном перебування російських військ на території України 1-го січня 2000 року. Чорноморська фльота Росії, за проєктом, має право використовувати не більше, як дві бухти в Севастополі, а розміщення російських військ повинно здійснюватися на умовах винайму.

Говорячи про останні переговори з Росією щодо поділу ЧФ, І. Біжан сказав, що на них практично нічого не досягнуто і каменем спотикання знову став Севастопіль. Російська сторона категорично проти базування штабу українських військ на території цього міста, намагаючись перетворити Севастопіль виключно на базу власних військових сил.

ЗСА таки допоможуть втікачам у Заїрі

Вашінгтон. —У середу, 13-го листопада, президент Билл Клінтон дав свою згоду щоб кілька тисяч американських вояків включилися в міжнародну акцію допомоги, котрою керуватиме Канада, для втікачів у Заїрі. В іншому випадку сотні тисяч руандських втікачів у Заїрі були б приречені на смерть з уваги на брак харчів, води і ліків.

Білий Дім повідомив, що американські вояки будуть частиною 15,000 міжнародного військового відділу, командиром якого буде канадський старшина, а його заступником американський старшина. Пресовий секретар Білого Дому Майкл МекКирі, повідомив, що „Президент в принципі погодився на допомогу ЗСА у цій доброчинній акції, якщо візьметься до уваги деякі вимоги ЗСА". Згода президента Б. Клінтона дала можливість Раді безпеки Організації Об'єднаних Націй допрацьовувати запропоновану Канадою резолюцію в цій справі, до схалення котрої досі не допускала Америка.

Президент Б.Клінтон про своє рішення в справі Заїру, а також про дальшу ролю ЗСА у Боснії, повинен би офіційно повідомити народ ще перед його від'їздом до Австралії і Азії, пов'язаного з вершинною конференцією в справі азійської економіки.

Офіційні чинники твердять, що обов'язком військових частин ЗСА буде забезпечити від будь-яких небезпек летовище в Гомі —центрі дій доброчинних організацій в цій боями розтерзаній околиці східнього Заїру, а також і тримилевого коридору з Гоми до кордону Руанди. Крім того, ЗСА допомогатимуть у транспортації військових частин інших країн до Заїру.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ГОТУЮТЬСЯ ДО СВЯТКУВАННЯ 2000-РІЧЧЯ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

ЗАПОРІЖЖЯ. — У Пресовому центрі Запорізького міського виконавчого комітету повідомили, що 9—13-го січня 1997 року в місті відбудеться міжнародна конференція, присвячена підготові до святкувань 2000-річчя Різдва Христового. Організаційний комітет з підготови конференції очолили Єпископ Запорізький і Мелітопольський Василь і голова Запорізької Міської Ради Олександер Головко. У конференції візьмуть участь понад 150 представників православного духовенства з різних країн світу, в тому числі з Північної та Південної Америки, країн СНД, Европи і Японії.

НЕРИТМІЧНА ПРАЦЯ АЕС ПРИЗВЕЛА ДО ВТРАТ

РІВНЕ. — Місто відвідав прем"єр-міністер України Павло Лазаренко. Головна мета відвідин — зустріч з керівниками атомних електростанцій України. На зустрічі П. Лазаренко висловив незадоволення ситуацією, що заіснувала в атомній енергетиці та діяльністю керівників деяких АЕС. За словами П. Лазаренка, через неритмічну працю українських АЕС Україна втратила від початку цього року 4 блн. кіловатт годин електроенергії. Прем'єр-міністер відвідав також акціонерне товариство "Рівнеазот" у селі Чудниця, Гощанського району, де в наслідок непродуманого водозабору обезводнено понад 2,000 гектарів орної землі і на поверхні ґрунту місцями з'явилися тріщини завширшки 5—7 метрів.

ГІДРОЕЛЕКТРОСТАНЦІЇ ПОТРЕБУЮТЬ ІНВЕСТИЦІЙ

ЧЕРНІВЦІ. — Повна каскада Гідроакумулюючої електростанції (ГАЕС) складатиметься з нині діючої Дністровської ГЕС та гідроакумулюючої станції, спорудження якої гальмується через брак грошей. Дністровська ГЕС має потужність 702 мВт, а гідроакумулююча станція, що споруджується матиме потужність 2,268 мВт. Проте для її спорудження необхідно 603 млн. дол., а для пуску першого агрегата цієї станції — ще 200 млн.дол. З огляду на брак фінансування, введення в дію ГАЕС можливе не раніше 2001 року, вважає заступник голови правління державної енергогенеруючої компанії "Дністергідроенерго" Віктор Гончар. Одним із шляхів вирішення проблеми фінансування будівництва він вважає інвестиції західних компаній. У зв'язку з цим фахівці Світового банку здійснюють експертизу технічно-економічного обґрунтування проєкту Дністровської ГАЕС з метою можливого надання кредиту в сумі 400 млн.дол.

НАГОРОДЖЕНО АРТИСТІВ

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма присвоїв звання "Заслужений артист України" групі молодих мистців за їхній внесок у розвиток культури і мистецтв. Церемонія вручення дипломів відбулася в Маріїнському Палаці. Диплом про почесне звання Президент України вручив солістам Національної Опери Тетяні Білецькій, Михайлові Дідикові, естрадній співачці Жанні Бондарук, віольончелістові Іванові Кучерові, акторові та кінорежисерові Костянтинові Шафоренкові, солістці Одеської Опери Наталії Ютеш. Звання "Заслужений художник України" присвоєно Наталії Лопуховій.

ВІДБУВСЯ ДВОДЕННИЙ ФОРУМ ПІДПРИЄМЦІВ

ЛЬВІВ. — Тут відбувся дводенний форум підприємців України, Чехії та Росії, організований Палатою підприємців Чехії та України, Львівською обласною державною адміністрацією і Генеральним консулятом Росії у Львові. Мета форуму — налагодження безпосередніх контактів між виробниками найрізноманітнішої продукції — від текстильної промисловости до банківської сфери. За словами виконавчого директора Палати підприємців Чехії та України Наталії Сєдлачкової, вже раніше вони провели семінар для чеських підприємців з метою ознайомлення із законодавчою базою в Україні щодо праці спільних підприємств та щодо митних тарифів і до кінця року плянується провести ще один семінар для представників банківської сфери.

ДБАЮТЬ ПРО РОЗВИТОК БІРЖОВОГО РИНКУ

ОДЕСА. — З відкритим листом до прем'єр-міністра України звернулися керівники Національної Асоціяції Бірж України та керівники проєктів USAID і TACIS. Автори листа відзначили, що після видання Президентом України указу про заходи для реформування аграрних відносин і завдяки державній підтримці український біржовий ринок почав розвиватися. Проте він потребує і дальшої фінансової підтримки та удосконалення законодавчої бази в галузі біржової діяльности. Керівники українських бірж вважають, що таку підтримку держава могла б надати, створивши орган реґулювання розвитку біржової торгівлі.

ПРАВОЗАХИСНА КОНФЕРЕНЦІЯ В КРИМУ

СИМФЕРОПІЛЬ. — Тут відбулася конференція під назвою "Захист прав і свобод людини та розвиток конституційного процесу в Україні", організована Спілкою Юристів Криму, Гельсінською громадською асамблеєю та фондом "Відродження". За словами голови Кримської колеґії адвокатів Володимира Зибарєва, мета конференції — відіграти стабілізуючу ролю у становленні громадянського суспільства в Криму і у зміцненні державного механізму.

В Білорусі ситуація погіршується

Вашінгтон (Р. Л. Хомяк), — Ця картина нагадувала щось з-перед 10–20 років: у залі конгресового будинку ім. Рейбирна проходила пресова конференція Комісії у справах безпеки і співробітництва в Европі. Усі місця для публіки й преси зайняті, навіть деяким дипломатам доводилось підпирати стіни. Зацікавлення велике.

Амбасадор Сем Вайс, який очолював американські делегації на гельсінських конференціях, головує, а поруч з ним — чотири запрошені експерти. Співробітник комісії Орест Дейчаківський сидить збоку (це він підшукав експертів і влаштував конференцію в імені конгресмена Кристофера Смита і сенатора Алфонс Д'Амато, які очолюють цю конгресову комісію). Тема — порушення прав людини.

Але все це діялось не 10 чи 20 років тому, а 30-го жовтня ц. р. і країна, на яку була звернена увага присутніх, — Білорусь. Ця сама Білорусь, яка п'ять років раніше причинилась до повалення СССР і яку вже п'ять років весь світ вважає незалежною державою.

Амбасадор Вайс пояснює, що метою зустрічі є розглянути падаючу економічну й політичну ситуацію в Білорусі, порушення прав людини і невиконуванням урядом зобов'язань, які Білорусь прийняла, вступивши в членство Організації безпеки і співробітництва в Европі. Йдеться про надужиття режиму Олександра Лукашенка, який став президентом Білорусі в наслідок демократичних виборів 1994 року. „Білорусь прямує в протилежному напрямку від усіх її сусідніх держав і Конгрес ЗСА припинив всю американську допомогу урядові Лукашенка", — пояснює Вайс. А 24-го листопада, додав він, має відбутись референдум у справі нової конституції, яка має посилити тверду руку Лукашенка.

Зянон Пазняк, голова Білоруського народного фронту, якому цього року довелося покинути Білорусь і просити політичного азилю у ЗСА, у своєму виступі схарактеризував політику Лукашенка як ненависть до всього білоруського. Два роки тому, коли Лукашенко став

(Закінчення на стор.3)

У СВІТІ

У СЕРЕДУ, 13-ГО ЛИСТОПАДА, в Римі розпочалася п'ятиденна вершинна конференція в справі нестачі харчів у світі. На пресовій конференції генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй, Бутрос Бутрос-Галі заявив, що ООН має достатню кількість харчів щоб допомогти понад мільйонові потребуючим руандським втікачам в Заїрі, але є проблема, як їх доставити. Існуюча ситуація в Африці є найкращим прикладом цієї проблеми з котрою приходиться на кожному кроці боротися і тому над нею та її позитивним вирішенням мусять застановитися учасники згаданої конференції. Організатори — Організація сільського господарства і харчів при ООН з головною кватирою в Римі, сподіється принаймнше 100 керівників держав і кілька тисяч учасників, хоч кілька індустріяльних країн, включно з Америкою, вислали тільки незначні делеґації. Метою конференції є надання допомоги щоб бодай на половину зменшити голод у світі до 2015 року.

В АМЕРИЦІ

У СЛІДСТВІ, ЩО ПОШИРИЛОСЬ на всі 17 вишкільні військові бази по цілій країні, Пентагон перевіряє сотні скарг про статеві насильства інструкторів над жінками рекрутами під час вишколу. Згідно з підрахунками Дорадчого комітету департаменту оборони для справ жінок у військовій службі на базі опитів розісланих до 90,000 жінок- військовиків, моряків і летунів то 1 з 10 були знасилувані, 6 із 10 зазнали нереченої поведінки через небажану та непристойну поведінку своїх інструкторів. Під сучасну пору 66,000 жінок є у військовій службі, а коли взяти до уваги згадані вислідки опитів, то ситуація жінок не є надто відрадною. У вівторок, 12-го листопада, військове командування підтвердило, що один зі звинувачених на військовій базі ім. Леонарда Вуда в Міссурі призвався до використовування свого авторитету інструктора в насильстві трьох жінок-рекрутів під час вишколу, двох інших оскаржених інструкторів потягнено до судової відповідальности.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Переговори України і Росії під загрозою зриву

В Києві 6-го листопада відбулася чергова зустріч делегацій України і Росії, які намагалися вирішити проблеми розподілу та розташування Чорноморської фльоти, але і ця спроба не дала успіху. Члени московської делегації продовжують ігнорувати Гельсінкські угоди про недоторканість кордонів, встановлених після Другої світової війни та Біловезькі домовлення про створення СНД, коли було вирішено, що кожній із держав СНД належить усе те, що розташоване на її території. Чорноморська фльота згідно з цими домовленнями належить Україні. Але у 1993 році Росія погодилася викупити в України половину фльоти і в такий спосіб погасити український борг за нафту і ґаз. Та перш, ніж двостороння комісія здійснила інвентаризацію і визначила яка частина Чорноморської фльоти припаде Росії, а яка Україні, найновіші кораблі, літаки і навігаційне обладнання під прикриттям ночі вирушили начебто в плянову подорож до Росії і ніколи не повернулися.

Понад чотири роки тривають переговори про поділ фльоти і тимчасове розташування її російської половини в українських бухтах на умовах винайму. Здавалося б, найлогічніше було б винайняти для російської фльоти бухти, які є найближче до російського кордону — в Керчі, Донузлаві, Теодосії. Але Росія категорично відмовилася навіть говорити про ці бухти, настійно вимагаючи для своєї фльоти місто Севастопіль. Українська сторона, як відомо, поступилася, погодившись здати у винайм Росії деякі севастопільські бухти, а інші залишити для Української фльоти. І якщо в питанні поділу залишків старих кораблів українська сторона робила все більше і більше поступок, то в питанні Севастополя поступатися не хоче.

Російські представники спочатку вимагали все місто Севастопіль, як базу для російської фльоти. Тепер же вони дипломатично говорять не про місто, а лише про всі без вийнятку Севастопільські бухти. Проте цілком ясно, що Росія хоче контролювати усе місто Севастопіль. Підтверджують це і рішення Державної думи Росії про начебто російський статус міста. Про це ж свідчать заяви чільних російських політиків, наприклад, міністра закордонних справ Росії Євгенія Прімакова про те, що принципи Гельсінкських угод про недоторканість кордонів і територіяльну цілісність країн — членів Організації безпеки і співробітництва в Европі (ОБСЕ) не поширюються на нові незалежні держави, які виникли після розпаду СССР.

З одного боку, це явне зазіхання на українську територію, а з другого, коли б договір про винайм Севастополя був підписаний три-чотири роки тому, Україна не мала б отих багатомільйонових втрат, які наносить їй з кожним днем чужа фльота, не сплачуючи за винайм. Крім того підписання договору про винайм бухт чи цілого міста документально засвідчило б, що Росія таки визнала Севастопіль українською територією, а непідписання договору про винайм дає змогу російській стороні й далі галасувати, що "Севастопіль був, є і буде російським містом". І що далі так триватиме, то більший тиск буде з боку Москви.

Отже для України такий договір був би вигідний під умовою, що Росія його виконуватиме. На жаль, історичний досвід свідчить, що Росія не завжди дотримується своїх зобов'язань. Саме це і робить непоступливими українських політиків. Військової загрози для України начебто немає, але Росія є непередбачуваною не лише для світу, а й для самої себе. Особливо тепер, коли через хворобу Боріса Єльцина там починається жорстока боротьба за владу. Незважаючи на успішну операцію і швидке одужання російського президента, його все ж прагнуть усунути комуністи та російські шовіністи. Водночас економічна ситуація в Росії ще важча, ніж в Україні. Отож політики намагються відволікти увагу російського народу від нестатків і голодних бунтів та скерувати в патріотичне русло — на відвоювання в України Севастополя і, можливо, Криму.

Останні події свідчать, що кінець цього року буде дуже напруженим у Криму і Севастополі. Україні доведеться твердіше нагадати ЗСА, Великобританії та Росії про підписаний у 1994 році "Будапештський меморандум", у якому згадані країни зобов'язалися ґарантувати Україні недоторканість її кордонів.

Петро Грицак

СИСТЕМАТИЧНЕ РУЙНУВАННЯ ІСТОРИЧНИХ ПАМ'ЯТОК КИЄВА

Київ — старовинне місто, правдоподібно найстарше у північносхідній Европі, має пам'ятки із X століття, а відомий Софійський собор сам походить із 1036 року. Він старший як Вестмінстерський собор у Лондоні та як славний польський Маріяцький костел у Кракові (на 300 років). Тому чи не дивна ота вістка, що Софійський собор дослівно „на волосок" уникнув цілковитого зруйнування у 30-их роках, із рук тодішньої большевицької адміністрації. Навіть якось збереглися імена людей, безпосередньо заслужених у збереженні собору: це І. Моргілевський, М. Макаренко та П. Емець, згідно із Л. Проценко, що про ті справи написала памфлет „Пам'ятки Києва знищені в XX ст." (Київ, 1991 р.).

Можливо, що до того також причинилися грубезні мури самої святині, як встиг заобсербувати автор тих рядків, солідність і величина її конструкції, так що влада рішила наразі її не руйнувати, з чисто технічних причин (хоча святиня була внутрі частинно здемольована й ограбована). У своїх споминах ген. П. Григоренко згадує, що це не було легко зривати церкви (із яких він сам зірвав три) без пошкодження сусідніх структур, а роблено це для боротьби із релігією та її символами. Офіціяльно, руйнування святинь продовжувалося для прикрашення міста Києва, побудови нових вулиць, нового Державного Центру, і т. д. Головною мотивацією тут була, правдоподібно, вийняткова примітивність та малокультурність тодішніх „провідників народу", а частинно діяв тут напевно також т. зв. комплекс Герострата — охота здобути для себе славу ціною якогось спеціяльного огидного, антисоціяльного, руїнницького акту. Остаточно, можна сказати, що це їм ніби на якийсь час вдалося, але вони всі (як Петровський, Постишев, Косіор, Хрущов) опинилися самі евентуально на „смітнику історії", як вони любили про своїх політичних противників говорити.

Це були люди, що любили українцям пригадувати: „Ми вже маємо вас у мішку, ще тільки зав'язати!", (при нагодах, на побутовому рівні) — і ніщо не показувало більше, так тоді здавалося, їхньої необмеженої влади, як те безглуздя руйнування безцінної вартости історичних пам'яток Києва. Разом, у XX сторіччі зруйновано 96 українських церков та дзвіниць. Найважливішими з того були Золотоверхий Михайлівський собор (із 1108 р., зруйнований у 1934/36 рр.), Трьохсвятительська церква (із 1183 р., зруйнована у 30-их рр.), церква св. Богородиці Пирогощої (із 1132 р., зруйнована у 30-их рр.), Десятинна церква, відбудована (із 988 р., зруйнована у 1935 р.), собор Успіння Києво-Печерської Лаври (із 1073 р., зруйновано 1941 р.) Додатково, зруйновано ще чотири храми із XVII ст., та вісім храмів із XVIII ст.! Далі, зруйновано 40 громадських будівель, 53 будинки пов'язані із усякими історичними подіями або видатними людьми, що там колись замешкали, шість оборонних споруд (переважно із XVII-XVIII ст., але також т. зв. Зміїні вали із V ст.).

Але, це ще не кінець. Зірвано три мости через Дніпро (два у 1941 р., один величавий „ланцюховий" міст із 1853 р. зірвали поляки під час панічної втечі із Києва у 1920 р.,), знищено чотири парки й оранжерії, два кургани ще із V ст. (у 1980/86 рр.), 12 пам'ятників монументальної скульптури. Вкінці, знищено 23 кладовища, де серед могил визначних людей зруйновано могилу гетьмана П. К. Сагайдачного.

Можна вважати, що багато споруд із XIX-XX ст. не мали якогось більшого архітектурного чи історичного значіння. Місто мусіло перебудовуватися та розбудовуватися. Але багато святинь та кладовищ знищено у цілком варварський спосіб, а каміння із пам'ятників уживано для будови, спеціяльно при спорудах монументів для (дуже часто ще живучих, нових можновладців), що показується коли, зчерги, доводиться ліквідувати також і ті пам'ятники.

Дуже вражає, що одне із найстарших міст у Східній Европі було потрактоване без найменшого пієтизму, а навпаки, із виразною охотою якнайбільше змінити лице міста — як тоді говорилося, — щоб це було попросту собі якесь цілком пересічне, модерне місто, як недавно кожне друге, постале, цілком ясно, із політичних причин. „Білокамінна" Москва не потребувала жадного конкурента. Як вже вище згадано, не можна тут, одначе, виключити, як мотивуючих факторів стану соціяльного й культурного розвитку тодішніх київських можновладців, із їх безсоромністю, та намаганням пописатися своєю силою й зашокувати публіку своїм нігілізмом та шовінізмом, щоб остаточно переконати українців про всемогучість партії та їх тотальну безпомічність та неможливість ніякого спротиву проти „влади рад".

Одне слово, можна сказати, що багато лиха наробили росіяни в Україні, але такого знищення історичних пам'яток, як це сталося в Києві у XX ст., вони не могли попросту ніде повторити (незважаючи на може існуючу в них до того охоти) попросту із браку відповідних споруд до нищення. Цікаво тут, що безперечний, аж до шовінізму, такий російський патріот як відомий письменник М. Ґорький, також завважив у росіян якийсь спеціяльний нахил до непотрібної, несконтрольованої жорстокости та нищення вартісних речей.

Особистостей найбільше винних у нищенні українських святинь, та також у інших злочинах проти українського народу, а саме Косіора та Постишева, незадовго зліквідували дослівно „ні за цапову душу", за провини цілком іншого характеру. Отак стало „котюзі по заслузі", „носив вовк, понесли й вовка" — як не старалися йому догодити, а все таки Сталіна не задовільнили. Варто також додати, що листа знищених Пам'яток Києва, яку опублікувала Л. Проценко (на 256 споруд) не є повною. Бракує там, наприклад, згадка про зумисне знищення дому відомого українського історика, М. Грушевського під час варварського бомбардування Києва запальними ґранатами, відділами Муравьова та Антонова-Овсєєнка, у січні/лютому 1918 р., під час першого нападу большевиків на Українську Народну Республіку (варто додати, що самих Муравьова й Антонова-Овсєєнка зліквідовано) незважаючи на багатьох попередніх мирних деклярацій. Є, одначе, ще можливе порівняння чи паралеля до нищення історичних пам'яток Києва росіянами. Це нищення історичних об'єктів на Кримі, де за 200 років російсько-большевицької адміністрації знищено античних пам'яток більше, як за попередніх 2000 років. Типовим „проєктом" було зруйнувати якусь стару структуру, та збудувати для якогось начальника „сарай", із заощадженого будівельного матеріялу!

Яке би не було руйнування історичних пам'яток Києва та, взагалі, історичних пам'яток цілої України для нас, українців, болючим, має воно також певний позитивний наслідок: показує усім злочинність та примітивізм большевицького режиму в Україні. Показує також наглядно, скільки шкоди на довшу мету може принести влада демагогів, які, маючи абсолютну владу, збираються при допомозі якогось простого клича так, як „вся влада радам", перебудувати світ і завести якийсь утопійний „рай на землі". Парафразуючи деякі т. зв. „крилаті фрази" із новішої української літератури, можна ствердити, що „Коронування опудала" (твір Ігоря Калинця), неминуче доводить до панування „геростратів".

Володимир Боднар

РЕФЛЕКСІЇ З ПОДОРОЖІ В УКРАЇНУ

IV

Зараз після приїзду вітають нас шампанським. Провідницями тури тут є Наталка Алуєва і Наталка Пушкар-Наконечна. 7-го вересня їдемо автобусом з керівничкою тури, інтеліґентною, патріоткою Наталкою Наконечною, почерез Тисьменницю. В'їжджаємо до Коломиї, до торговельно-культурного центру, де є велика фабрика Прикарпаття і Покуття. Це була колишня твердиня перед нападами з півдня. Провідниця тури оповідає, що є дві версії цієї назви. В давнині перед в'їздом до міста треба було мити колеса від воза, а друга від малої річки Мия. Вступаємо до музею і оглядаємо цікаві експонати та писанки. Далі в дорозі в Карпати затримуємося на великому базарі в Косові. Тут ми закупили деякі різьблені та інкрустовані пам'ятки.

Переїджаємо Делятин і затримуємося на постій у Яремчу. Проходимо міст через бистрі води Пруту. Навіть комуністи розбудували Яремче. Тут якраз на відпочинку бував Олександер Мороз, голова Верховної Ради. Це чудова місцевість, як зрештою і всі наші мальовничі Карпати. Керівничка тури оповідає нам про опришка-леґіня Довбуша, який карав польську шляхту за заподіяні кривди над українським народом. Він роздав здобич бідним нашим людям. Кружляють різні леґенди серед нашого народу про цього відважного лицаря. У поворотній дорозі видніє камінь Довбуша. Переїжджаємо почерез Надвірну. Там є природні поклади нафти і ґазу. В неділю, 8-го вересня, вирушаємо „веном" тільки з керівничкою та шофером Василем до від відпустової місцевости Зарваниця. По дорозі минаємо Тисменницю, Монастирська та Підгайці з озерами.

Зарваницю заснував один монах ще в XIII столітті. Він втікав перед турецькою навалою на Захід і залишився тут відпочивати. В сні з'явилася йому Мати Божа і зчасом він збудував монастир. Тут ділялися чуда уздоровлення. Набираю в посудину джерельної води, а тоді прямуємо стрімко вгору, стежкою аж до місця, де будується монастир, бо комуністи все зруйнували. В дорозі на гору є біля 25 капличок і печер, де проживали монахи. При кожній акапличці моляться прочани. З поворотом вступаємо до церковці св. Тройці. Зарваниця є положена над рікою Стрипою. В Україні є 28 адміністративних областей і понад 400 районів та 52 мільйони населення. 9-го вересня їдемо літаком до Києва.

Треба згадати, що харчування населення в Україні є дуже калорійне і холестерійне при більшій кількості споживання алкогольних напитків. Пересічний вік людини сягає тільки 60 років, в порівнянні, наприклад, до ЗСА — 77 літ. 9-го вересня, у понеділок, відлітаємо українським літаком до Києва. На летовищі зустрічаємо представника фірми „Скоп" Ярему Бачинського, який вже 30 років працює на цьому пості. Їдемо до готелю „Братіслава". Тут виникло непорозуміння, бо згідно з нашою туристичною програмою ми повинні бути в готелі Русь. Нас властиво є тільки п'ять туристів. До нашої трійки долучилися Петро Гетьман з дружиною з Вілкс-Беррі, Пенсильванія, ЗСА, Петро оповідає і що під час Другої світової війни, коли він служив пілотом в американській армії, то познайомився з нашими переселенцями в таборах Мюнхену. Він там врятував наших людей від примусової репатріяції до Совєтського Союзу. Ще цього дня водій в Києві Василь і провідник тури Раїса з Полтави та разом з Бачинським везуть нас на прогульку по місті.

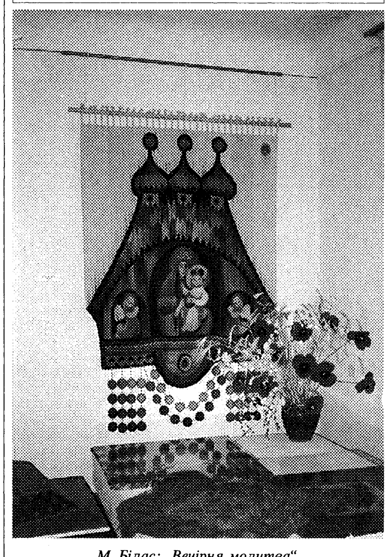
Київ — це чудове, могутнє, історичне місто з біля 3-ма мільйонами населення. Воно дійсно положене на горбках, над Дніпром і пишається в зелені парків та дерев. Переважають листясті дерева такі, як: каштани, тополі, верби, липи і березн. Головним представником фірми „Скоп" у Києві є Ляшльо. Звиджуємо такі історичні перли нашої древньої культури, як храм св. Софії та Печерську Лавру. Перед брамою св. Софії є гарний пам'ятник на гробі Патріярха Володимира. Він зроблений з білого ґраніту, спровадженого з Італії, матеріялу ще залишеного з будови пам'ятника Св. Ольги. Київ, в протилежності до Львова, є чистим містом з широкими вулицями. Гарно виглядає Андріївська церква. На Аскольдовій горі вступаємо до греко-католицької церковці св. Миколая, та звиджуємо підземелля, де були поховані величні постаті нашої Церкви. Тут відправляє Служби Божі Владика д-р Любомир Гузар. Уже будується в Києві великий храм греко-католицької церкви св. Анни. На жаль, у Києві таки ще панує російська мова і то на вулицях, крамницях, книгарнях та адміністративних і урядових будинках. Я маю враження, що люди тут послуговуються російською мовою більше з привички. Наш Уряд не досить цікавиться цією неґативною обставиною. Дивно, але правдиво. На деяких будинках ще повівають комуністичні прапори і написи, а, наприклад, високо нагорі, в середині Києва є високий монумент жінки з простягненими руками і мечем в одній руці, символізуючи перемогу т. зв. вітчизняної війни. Зроблений він з білого мармуру.

(Закінчення буде)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Ярослава Медвідь, Львів

Майстер від Бога

М. Білас: „Вечірня молитва".

Прекрасна земля — українське Прикарпаття. Чарує воно кожного, хто ступить на цю землю, красою своєї природи, горами і долинами, лісами і полонинами. Живуть тут горді бойки. Добрі і працьовиті, мудрі і талановиті.

Ця благословенна земля дала світові цілу плеяду визначних діячів в царині науки і культури, серед яких діямантами виблискують імена Юрія Дрогобича та Івана Франка.

Щедра, багата земля Прикарпаття і народними талантами. Це — писанкарі, різьб'ярі і гончарні, вишивальниці і ткалі, які своїм самобутнім мистецтвом звеличують і славлять геній українського народу.

У страшні недавні роки тоталітаризму компартійні ідеалоги намагалися переконати нас, що народ наш був темний, неосвічений, тобто другорядний, і лише „старший брат" приніс нам світло науки. Та хіба темний, затурканий народ міг би створити таке чудо, як писанка, де кожна лінія, кожен знак — код для розгадки, символ життя, надії, любови! Недаремно нашій українській писанці поставлено пам'ятник в Канаді. То ж на ввесь світ славляться вироби українських народних умільців. Хто їх не знає?

Таким самобутнім, ориґінальним майстром від Бога є Михайло Білас — правдивий народний мистець і водночас професіонал найвищого ґатунку, удостоєний аж тепер, в умовах незалежної України, високого звання — народний художник України. Ім'я його відоме на всіх континентах. Білас мав чимало персональних виставок в Україні і брав участь у багатьох виставках за кордоном.

Живе і працює мистець в місті Трускавець на Дрогобиччині. Ця чарівна прикарпатська земля викохала і виколисала його талант.

Рідні села Криховичі, а потім Медвежа, наповнили душу малого хлопця чарівними звуками материнської колискової пісні, тут вдихав аромати рідної землі, тут зачаровувався споконвічними звичаями і обрядами гор'ян. В родинному оточенні, де панувала національна ідея, формувався світогляд мистця, який привів його на шлях служіння рідному народові. Все життя працює майстер в одному напрямі, в українському характері, за що не раз доводилося йому важко, але ніколи не зраджував його.

М. Білас — художник широкого діяпазону. Маестро створює гобелени, ліжники, килими, верети, панно, аплікації, сервети, подушки, застосовуючи при цьому різні матеріяли (нитки, ворс, картон, фільц, папір, дріт). В ньому органічно поєднується досвід ткача, вишивальника, живописця, графіка, та насамперед — народного майстра. Це дійсно майстер від Бога! Все, що створює мистець, існує в одному екземплярі. Цікаво і те, що приступаючи до праці, всю роботу він виконує сам — від ескіза, фарбування пряжі (дуже тонко добирає відтінки кольорів), аж до остаточного завершення твору. Він починає кожну свою роботу з молитви, просить Господа дати йому силу, здоров'я, наснагу. І тому закономірно, що кожний його твір — це натхненна пісня. Великий маестро створив такі шедеври, як гобелени „Бойківська Мадонна", „Панахида", „Вечірня молитва", „Дзвони долі", „Лебеді материнства", що є неперевершеними в його доробку.

Спостереження і знання народних традицій, обрядів, празників, які характеризують психічний склад українського етносу, знаходять свій вияв в жанрі аплікацій. Це чудові „Щедрівки", „Різдво", „Вертеп", „Великдень", „Бойківське весілля", „Гуцульське весілля", прекрасний, соковитий, феєричний триптих „Косівський базар".

Оселя, в якій живе майстер, ззовні скромна, непоказна — це оселя родини Біласів. Та коли переступаєш її поріг, наче цілий світ відкривається тобі. Тут бойківські і гуцульські тарелі, тут збаночки і глечики, свічники, фантастичної краси квіти, виготовлені самим майстром, на стінах аплікації і гобелени...

А що вже казати про свята! На Різдво — різдвяна хата, на Великдень — великодня (дідух, ланцюжки, сервети, крашанки тощо). Стоїш, милуєшся і не намилуєшся! Сказано: „Краще один раз побачити, ніж сто разів почути".

А щоб все розмістити і показати людям, щоб гідно поцінувати титанічну працю художника, його талант, зусиллями представників уряду і громадськости міста Трускавця в день святого Миколая 1992 року відкрито Музей

(Закінчення на стор. 3)

„Веселий день" Клюбу Емеритів в Чикаго

Це була неділя, 27-го жовтня ц. р., осінній теплий день. Була тиха сонячна погода, на небі ні одної хмаринки. В цей день Клюб Емеритів при катедрі св. о. Миколая влаштувала традиційний, уже 20-ий з черги, „Веселий день".

В авдиторії школи св. Миколая зібралося понад 200 осіб, членів клюбу і запрошених гостей, щоб раз в рік провести безжурно і весело час серед друзів і приятелів.

Імпрезу вікрив голова клюбу Андрій Козяк, вітаючи Владику Інокентія Лотоцького, ЧСВВ, колишнього опікуна Клюбу о. Андрія Шагалу, ЧСВВ, який тепер перебуває в Україні, катедральних отців, Сестер Василіянок, представників кредитівки „Самопоміч", усіх членів і гостей, передаючи рівночасно провід в руки Василя Камінського.

В. Камінський ще раз привітав усіх від себе та попросив Владику Інокентія провести молитву. Після молитви Владика говорив, що це є усмішка, яка приносить людям радість, вдоволення. Нам треба багато радості і гумору. В Святому письмі багато разів написано про радість, а Церква закликає нас до радости. Тепер навіть лікарі починають лікувати людей гумором. Клюб Емеритів добре робить, що влаштовує такі розваги дні. На кінець сказав кілька жартів.

Після слова Владики пролунала пісня „Ми веселі емерити" (слова Ганни Черінь, музика проф. Василя Шутя), яку відспівали усі присутні.

Тимчасом членки з кухонного відділу подали каву і солодке, а хто хотів міг одержати канапки і борщ.

Під час перекуски В. Камінський відчитав гумореску про УККА. До привітів зголосилася Стефанія Іванчук від Клюбу Емеритів з парафії св. Йосифа, а Богдан Ватраль зложив привіт від каси „Самопоміч".

Після привітів Йосиф Богданик відчитав кільканадцять жартів. Соліст львівського хору Богдан Кисіль разом з дружиною відспівали в'язанку українських стрілецьких пісень, а також „Дівчино кохана" — в обробці П. Зіброва, народну пісню „Біла чорна хмара", „Згадай, дівчино кохана" і „Старе джерело".

О. Андрій Шагала, ЧСВВ, передав привіт від Ганни Черінь, яка перебуває в Україні, а також від себе, побажав дальших успіхів в праці клюбу і сказав кілька жартів. Володимир Щебльовський відчитав дві гуморески: „Кривомовці" Зенона Маринця і „Пігулки" Гриця Зозулі. Опісля член київського симфонічного хору Олександер Курмас відспівав при звуках гітари народні пісні „Ішов козак потайком", „Чорні очка" і „Казав мені батько". На кінець знаний гуморист З. Маринець розказав кільканадцять жартів. Всі виконавці програми одержували після своїх виступів щедрі оплески.

Голова А. Козяк зложив подяку В. Камінському за вміле ведення програмою; Владиці Лотоцькому, катедральним отцям, Сестрам і представникам каси, всім виконавцям — за участь, а зокрема зложив подяку членкам з кухонного відділу за приготування смачної перекуски і всім присутним, що причинилися до успіху імпрези.

Кінцеву молитву провів о. А. Шагала.

Після закінчення програми відбулася льотерія і багато присутніх радісно поверталися зі своїми виграшами домів.

Н. Ф.

СПРАВА НЕТОЛЕРАНТНОСТИ серед керівництва бензиново-оливної фірми Тексако до працівників інших крім білої рас дійшла до таких розмірів, що викликала загальне негодування та судові оскарження. Одначе все це для цілої низки громадських активістів, зокрема американців африканського походження не є вистачальним і тому вони вирішили закликати громадськість до всенародного бойкоту товару фірми Тексако, як протест проти расової політики фірми та вимогу негайної її зміни. Цей заклик всенародного бойкотування найперше занепокоїв вкладників згаданої компанії, а президент фірми Пітер Біжур підтвердив, що фірма хоче якнайшвидше полагодити це судове оскарження у дискримінації, що й призвело до теперішніх проблем.

Майстер...

(Закінчення зі стор. 2)

творчости Михайла Біласа. Небагато знайдеться художників у світі, що за життя удостоїлися такої честі.

Музей став гордістю не тільки Трускавця. Це перлина нашого українського самобутнього мистецтва. Хто буває в Трускавці, той не може оминути цього храму культури і відчуває насолоду від спілкування з високим мистецтвом. І тому хочеться сказати словами доктора мистецтвознавства Юрія Лащука: „Білас — це стиль, школа, академія, яка стверджує потенціял української нації найсучаснішими художніми формами в час відродження нашої державности".

Ми, українці, гордимося тим, що у французькому місті Веседні у Міжнародному парку мистців росте дуб від України, а саме від визнаного у світі нашого мистця Михайла Біласа. Хай росте дубок на славу і своїм гіллям символізує багатство і невичерпність таланту художника та генія українського народу.

Євген Крименко-Іванків

Імпресіоністичне

(У світі барв)

Світ — мозаїка барвиста,
В морі зелені цвіте;
Хвилі трав, дерев намиста,
В променях блакить зависла,
Сонце райдугу пряде.

Мальовничі водограї —
Звуків музика і барв;
тягнуться шляхи безкраї,
в'ється срібний біг ручаїв
В кольористий теплий чар.

Соками сади налиті,
У заграві скрізь ліси,
Вранці млою оповиті;
Йде в киреї злотом шитій
Жовтолистий світ краси.

Гаснуть барви, холоднють,
Руки простягає тінь;
Мокрі мури міст сіріють...
Та зірки про чудо мріють:
Сніжно-білу далечінь.

В Білорусі...

(Закінчення зі стор. 1)

президентом — раніше він був головою колгоспу і членом КГБ — казав Пазняк, у Мінську було 218 шкіл з білоруською мовою навчання, а тепер — 100. На керівних постах сидять люди імпортовані з Москви. В адміністрації президента не чути білоруської мови. Опозиційна газета „Свабода" друкується у Вільнюсі. Виставлення біло-червоно-білого прапора незалежної Білорусі грозить ув'язненням. Журналістів застрашують і шантажують.

З. Пазняк доводив, що Лукашенка підтримує офіційна Москва, бо це в її імперських інтересах. Але він також зазначив, що його організація, Білоруський народний фронт, не є антиросійська, що серед членів є громадяни Білорусі різних національностей, та що на його рекомендацію, тепер виконуючий обов'язки голови Фронту є росіянин. „У нас в Білорусі немає національних конфліктів", — підкреслив Пазняк.

Джек Сігал, який відає справами Білорусі, Молдови й України у Державному департаменті, з'ясовував політику американського уряду щодо Білорусі. Він згадав величезні людські втрати Білорусі під час Другої світової війни (населення країни досягло передвоєнного рівня щойно 1971 року), шкоду, яку завдала країні катастрофа в Чорнобилі. У 1992 році, казав Сігал, Білорусь розпочала будову держави з демократичним ладом і пошаною до прав людини. ЗСА сприяють цьому і з 1992 року надали Білорусі допомоги 114 млн. дол. Колишні совєтські ядерні ракети все ще не вивезені з території Білорусі, але згідно з угодою це має статись до кінця цього року, — сказав Сігал. Америка не має на меті контролювати події в Білорусі, але не може не звертати уваги на те, що діється в країні, і вимагатиме, щоб Білорусь дотримувалася зобов'язань, які вона взяла, ставши членом Організації безпеки і співробітництва в Європі. А дальша американська економічна допомога залежатиме від того, чи Білорусь буде дотримуватись економічних реформ, рекомендованих Світовим Банком і Міжнародним Валютним Фондом.

Анті Коркеаківі, американець фінляндського походження, виступав від Комітету юристів в обороні прав людини. Він пояснив, що проєкт конституції Лукашенка передає всю владу президентові, укази якого мають мати силу закону, а нова вища палата парляменту має мати одну третину членів, призначених президентом, який також матиме право розв'язувати парлямент.

Референдум щодо конституції запланований на 24-го листопада, з погляду Коркеаківі, нелегальний, бо більш як половина населення не знає про альтернативний проєкт конституції.

Цікаві спостереження про сучасну Білорусь подав журналіст і історик Ян Запрудник. Він вже десятки років вивчає цю свою рідну країну і захистив докторську дисертацію з історії Білорусі у Нюйоркському університеті. Від 1991 року він часто відвідує Білорусь і востаннє повернувся з Мінська кілька днів перед цією конференцією. Цим разом, казав він, є відчуття страху серед населення, згадки про сталінські часи; лікарні неопалені, в них навіть немає досить аспірини; за два роки влади Лукашенка рівень життя знизився на 40 відсотків; комуністи називають уряд „хунтою", а опозиція твердить, що країна стоїть на порозі фашизму. Велика частина населення, зокрема старші віком і селяни, казав він, далі підтримують Лукашенка і вірять у його вияснення, мовляв, „зовнішні вороги" спричинили скрутну ситуацію в Білорусі.

Білоруськомовне видання американської книжки д-ра Запрудніка з історії Білорусі, до якого він додав уступ про Лукашенка, видавництво раптом відмовилося публікувати.

Але на думку д-ра Запрудніка, „не все ще пропало". Незалежне опитування виявило, що найбільш популярним лідером в країні є голова парляменту Сімйон Шарацькій, з яким президент Лукашенко воює. Парлямент змусив Лукашенка перенести референдум з 7-го листопада (річниця большевицького перевороту в Росії), на 24-го листопада. Під час останнього перебування Запрудніка в Мінську, йшов триденний молодечий музичний фестиваль, на якому учасники повівали забороненими Лукашенком біло-червоно-білими прапорами. На його думку, серед молоді і членів парляменту є досить сил, щоб протистояти Лукашенкові.

ІНША ІНСТАНЦІЯ

У звідомленні про наради Головного Уряду УНСоюзу на Союзівці („Свобода" з суботи, 9-го листопада ц. р.) слід справити, що оскарження працівницею УНСоюзу і ред. Зенона Снилика зроблено не до суду, але до New Jersey Department of Law aud Public Safety, Division on Civil Rights. — **Ред.**

І. Багряний і Г. Китастий вертаються в Україну

Прем'єр-міністер України П. Лазаренко видав постанову про відзначення 90-ої річниці з дня народження Івана Багряного та поінформував, що Кабінет Міністрів України пропонує міністрові культури і мистецтв дати потрібні фінанси з каси держави на проведення Багрянівських відзначень. Річницю Багряного відзначено в Охтирці, Куземині, Сумах, Полтаві, Києві, Харкові та Донецькому. Організаційний комітет очолив колишній Президент України Леонід Кравчук, а членами його були відомі українські діячі І. Драч, І. Дзюба, О. Шугай, О. Доній, М. Жулинський, І. Курас, Ю. Мушкетик, П. Мовчан, Л. Череватенко, В. Яворівський та ін., а з діяспори А. Лисий, О. Коновал, О. Зінкевич, Г. Багряна, М. Воскобійник та А. Глинін.

Відзначення розпочато тим, що 11-особова делеґація — три письменники України, О. Шугай, Д. Білоус та Бойко, та з діяспори А. Лисий з дружиною, О. Коновал з дружиною, дочка Багряного Роксоляна Багряна з Німеччини, В. Олійник та А. Глинін — вирушили автобусом до міста Охтирки на Сумщині, де їх зустріли керівники міста. З короваєм зустрічали дочку Багряного коло хати, де народився її батько в Охтирці, та в інших містах. На хаті, в якій живе рідня брата Багряного, Федора, прикріплена плита з написом: „Тут народився і жив великий син України письменник Іван Павлович Багряний (Лозов'ягін) 1906-1963".

Наспраді прізвище його батьків було Лозов'яга, але урядові царських часів додали закінчення „ін". Вулицю, на якій стоїть ота хата, переіменовано на провулок Багряного. Впродовж всього перебування на Сумщині приїжджих супроводили журналісти, телевізійні працівники Охтирки, Сум та Києва. В музеї Охтирки виставлені більшість книг Багряного, деякі його особисті речі, листи та фотографії. Інформував про все керівник музею О. Галкин. Ввечері у заповненій залі відбувся літературний вечір, на якому виступали дочка Багряного, А. Лисий, О. Коновал та інші, що розповіли про життєвий його шлях. Після того відбулася мистецька частина.

На другий день усіх приїжджих післано до трьох шкіл Охтирки: до російськомовної, української та гімназії. Зібрані разом учні шкіл з увагою вислухали про Багряного, про причини нашого залишення України, про школи українознавства, молодечі організації, любов української діяспори до України. У всіх містах відзначення Багряного вручувано вчителям, бібліотекам і певній кількості учнів та студентів книги Багряного і найновіші видання Фундації ім. І. Багряного: „Публіцистика", „Сталінізм в Україні" — Гр. Костюка, „Вінниця — злочин без кари", яких видано 30 тисяч примірників, „Другий Зимовий похід", „Живий Багряний" — В. Гришка, „Пам'яті Ів. Багряного" — М. Воскобійника, „Іван Багряний або через терни Гетсиманського саду" — О. Шугая та ін. Подібні виступи відбулися в селі Куземині, де — уважалось — народився І. Багряний, але він лише жив там свої дитячі роки. В Куземині відбулася зустріч з учителями, учнями та громадянством, на якій ставили багато різних питань, а після перекуски у великій залі відбувся виступ багатьох мистецьких одиниць міст і сіл Сумщини.

У місті Суми, в залі обласної бібліотеки зібралося майже 300 учнів старших кляс, щоб вислухати наші розповіді про Багряного, про його книгу „Чого я не хочу вертатися до СРСР", та інші книги і його громадсько-політичне життя за межами України. Звідти поспішили на зустріч з студентами Педагогічного Інституту — майбутніми вчителями України, які після наших виступів обступили нас з питаннями та взяттям автографів й жалілися, що винна старша ґенерація, що не вивчила їх, молодих, своєї історії, культури, мови, але наближається час, що Україна заговорить своєю мовою.

Відзначення в Києві, яким керував Леонід Кравчук, відбулося 2-го жовтня в Національній опері. Головну доповідь прочитав Іван Дзюба. Виступали також Роксоляна Багряна, Осип Зінкевич та голова Фундації Ан. Лисий. Письменник Олег Чорногуз вручив на сцені для нововідкритого бюра Фундації в Києві портрет мистця Петра Ткаченка, який замовило подружжя Галина й Олексій Воскобійники. Ан. Лисий оголосив вислід конкурсу Спілки письменників України, Т-ва „Просвіта" та Фундації ім. І. Багряного в сумі по тисячі долярів Іванові Дзюбі та Олександрові Шугаєві, що найбільше прислужилися в популяризації творчости та ідей Багряного в Україні. Після промов відбувся літературно-мистецький вечір.

4-го жовтня в Будинку вчителя відбулася наукова конференція, яку влаштували Т-во В. Липинського, видавництво „Смолоскип", Фундація ім. І. Багряного та Київський Будинок вчителя на тему „Іван Багряний: постать на тлі епохи". З доповідями виступили 10 студентів університетів Києва і Львова та молоді журналісти. Деякі доповіді поміщені в їх „Віснику" ч. 3, який вручено кожному присутньому, а це були студенти університетів з книжками та молоді вояки Збройних Сил України в уніформі. Т-во Липинського видає альманах-квартальник „Молода нація", який має понад 260 сторінок і його можна передплатити за 40 долярів річно.

В Полтаві працівники газети „Полтавська думка" вирішили поєднати річницю Багряного з виходом у світ 100-го числа газети, яка робить всі старання, щоб Україна якнайскоріше стала українською. Мені з дружиною, як полтавцеві, випадало вибратися поїздом вночі до Полтави, щоб там виступити перед студентами Педагогічного Інституту та громадянами Полтави. В зустрічі з щирим українським патріотом, деканом Інституту Володимиром Пащенком вирішено заснувати для кількох найкращих студентів інституту стипендію ім. Багряного, а в Інституті вивісити його портрет. Редактор „Полтавської думки" Олександер Кулик запропонував бути першим спонзором такої стипендії. Окрім мене про Багряного говорив також письменник і літературознавець Петро Ротач, який зібрав книгу про відомих полтавців і просив, по змозі, полтавців діяспори допомогти її видати. Також працівники газети „Полтавська думка" просили полтавців ЗСА і Канади передплатити їх газету будь-якому містові чи селу для бібліотеки чи школи (за 7 долярів на рік). Щось подібне Фундація Багряного зробила для „Літературної України" — дістала передплату для коло 200 шкіл та бібліотек України, за 10 дол. на рік. Демократична Партія України розпочала видавати свою газету „Наша Україна", яку редаґує Юрій Пригорницький, та також розпочала працю над „Білою книгою про чорні діла Кремля", про голод 1933 року. Український текст англомовної книги, що в 50-их роках видали СУЖЕРО і ДОБРУС, передано їм, а вони доповнили свідченнями багатьох осіб, що ще лишилися в житті. Також просили допомогти їм фінансово.

Рівночасно з поверненням І. Багряного в Україну повертається й Григорій Китастий — відомий бандурист, композитор, диригент і керівник капелі бандуристів ім. Тараса Шевченка — виданням його збірника пісень під назвою „Вставай, народе!". Видавництво „Музична Україна" розіслало щойно видану книгу всім мистецьким одиницям України.

Презентація книги „Вставай, народе!" відбулася 7-го жовтня в Українському домі в Києві, яку влаштували Видавництво „Музична Україна", Фундація ім. І. Багряного та Всеукраїнська спілка кобзарів. За Китастого говорили Микола Линник — директор Видавництва „Музична Україна", Анатолій Лисий, Осип Зінкевич, Олексій Коновал — упорядник книги та автор біографічних даних авторів слів, Микола Дейчаківський та Сергій Баштан — музикознавець Києва. Після виступів виступали мистці та студенти музичних навчальних закладів України з творами Гр. Китастого. Через Фундацію ім. І. Багряного можна передплатити „Літературну Україну" для когось чи шкіл України за 10 дол. (останньо Фундація дала їм гроші на 200 передплат газети), „Полтавську думку" (7 дол.), допомогти видати збірник Полтавщини чи „Білу книгу про чорні діла Кремля", звертаючись на адресу: Bahriany Foundation, Inc., 811 S. Roosevelt Ave., Arlington Heights, IL 60005.

Ол. Коновал

P. S. Також через Фундацію можна придбати „Публіцистику" Багряного — 30 дол., „Сталінізм в Україні" — Гр. Костюка — 20 дол., „Вінниця — злочин без кари" — 15 дол., „Іван Багряний чи через терни Гетсиманського саду" — О. Шугая — 20 дол., „Другий зимовий похід" — 10 дол., „Спогади" — ген. П. Григоренка — 30 дол., „Вставай, народе!" Григорія Китастого — 20 дол.

Помолімось за наших друзів

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Добродіїв Фонду Катедр Українознавства

Впреп. о. декан Петро Огірко відслужить Заупокійну Святу Літургію у суботу, 23-го листопада 1996 року, о год. 9-ій ранку, в УКЦеркві Покрови Пресвятої Богородиці, в Озон Парку, Н.Й. за блаженнішої пам'яті:

д-р МИХАЙЛА і ДАРІЮ ДУДРІВ
ТЕОДОЗІЮ ДУРБАК
ІВАНА ЖИГУ
МАРІЮ ЛАБУНЬКУ
МИХАЙЛА МАКСИМОВА
ОЛЬГУ МАЛИНІВСЬКУ
МАРІЮ КАПЛИСТУ
ІВАНА ОДЕЖИНСЬКОГО
МИХАЙЛА ОЗАРЧУКА
НАДІЮ ПІДЛІСЕЦЬКУ
ЯРОСЛАВУ ПІХУРКО
ОЛЕКСАНДРА ПРОЦИКА
д-р ТЕТЯНУ РУДАВСЬКУ
о. диякона БОГДАНА ТАРНАВСЬКОГО
ЯРОСЛАВУ ТУРКО

Всіх Вп. Жертводавців ФКУ просимо про молитви за померлих наших друзів. Помолімся в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять Померлим Добродіям ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА
(ФКУ)

Ділимося сумною вісткою, що в понеділок 21-го жовтня 1996 р. відійшов у вічність наш дорогий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДУНЬО, ШВАҐЕР

бл. п.
АДАМ ЛІСІКЕВИЧ
нар. 15-го квітня 1913 р. у Львові

У глибокому смутку:
дружина — СТЕФАНІЯ
доньки — МАРТА ТАТАРСЬКА з чоловіком АСКОЛЬДОМ і дітьми: ЗЕНЕЮ, ЛЕСЕЮ
— ІВА ЛІСІКЕВИЧ
шваґри — РОМАН КОПАЧ з родиною
— СТЕПАН МАЛАНЧУК з родиною
братова — ІВАННА ЯВОРСЬКА з родиною
— ВІКТОР ЯВОРСЬКИЙ

Просимо про молитви за душу упокійного.

Відулася 6-та Парляментарна програма „Канада — Україна"

На світлині: учасники Парляментської програми „Канада — Україна"

Нещодавно завершилася шоста щорічна Парляментарна програма „Канада — Україна", в роботі якої цього року взяв участь 31 студент університетів різних реґіонів України. Найбільшу групу становили студенти, які навчаються на факультетах права, далі — сучасних мов, а також, які вивчають медицину, культурологію, економіку, історію.

Про значення, яке мала для українських студентів ППКУ, найкраще говорять самі студенти:

„Мій міжнародний досвід, що розпочався з участю в ППКУ-1993, має величезне значення для України сьогодні. Який би шлях я не вибрав — чи то працювати в урядовому бюрі, чи займатися приватною практикою — я зможу застосовувати нові ідеї й західні підходи до практичних справ економічного, політичного та соціяльного життя України. Сподіваюся, що на цьому шляху я зможу оцінити внесок, зроблений Вашою Фундацією та іншими спонзорськими організаціями для моєї освіти та для того, щоб моя країна стала кращим місцем проживання, яким можна гордитися". (Вадим Самійленко, випускник Національної Юридичної Академії України в Харкові).

„Користь від КППУ не викликає сумніву. Досвід та знання, здобуті мною за ці кілька місяців, коли я була учасником Програми ППКУ, допомогли мені зламати стереотипи і побачити нові вирішення старих проблем, а також навчитися багато нового й здобути практичний досвід роботи. Я навчилася, як слід працювати, щоб досягнути успіху". (Олександра Зварич, студентка Київського університету).

Про учасника цьогорічної програми Бориса Кормича (студента факультету права Одеського університету) депутат Парляменту, з яким він працював, Кліфорд Лінкольн сказав, що за три місяці Борис зрозумів проблему Квебеку так, як і канадські студенти. За словами депутата, зроблені Борисом рекомендації щодо вирішення квебецького питання становлять безумовний інтерес.

Уже тепер можна твердити, що Парляментарна програма „Канада — Україна" виховує українську еліту. Учасники ППКУ попередніх років, серед них — Олександра Зварич, Вадим Самійленко, Олексій Сошенко, Тамара Колесникова, Євген Переленка, Юрій Рудюк, Роман Діденко, Ірина Шинкаренко, Назар Бобицький, не лише успішно закінчили програму, але й одержали інші престижні стипендії. Назар Бобицький, який нині є студентом маґістерської програми з міжнародних зв'язків у Амстердамському університеті, зазначив: „Висловлюю щиру подяку на адресу ППКУ, яка відіграє таку визначну ролю у підготовці молодих лідерів для України".

Важливо підкреслити, що всі студенти, які брали участь у ППКУ, повернулися в Україну. Двоє випускників цьогорічної програми одержали наступні стипендії: Юрій Рудюк, Львівський університет, здобув стипендію ім. Володимира Тарнопольського для навчання в Саскачеванському університеті, а Роман Діденко, Луганський пединститут — стипендію для навчання в Оттаві, в Канадському інституті розв'язання конфліктів Університету Св. Павла.

ППКУ справді приваблює кращих українських студентів. І один з них, Вадим Самійленко, зазначив: „Парляментарна програма „Канада — Україна" вже стала важливою часткою студентського життя в Україні. Це авторитетна, поважна й добре знана щорічна подія, яка приваблює молодих українців, що відзначаються серйозним потенціялом провідника. Вона започатковує їх професійну діяльність і пов'язує парляменти та суспільства двох великих держав, якими є Україна та Канада".

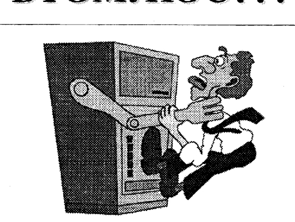
Назви стипендій та імена учасників ППКУ-1996, які одержали стипендії:

Стипендія ім. Рамона Гнатишина — Михайло Шапіро.
Стипендія ім. Іллі та Павлини Шкільників — Наталія Астапова.
Стипендія ім. Райнел Андрейчук — Вікторія Гладилова.
Стипендія ім. братів Гуменюків — Петро Батюк.
Стипендія ім. Василя Лободи — Максим Голубенко.
Стипендія ім. родини Мазуренків — Юрій Дзера.
Стипендія ім. Івана Сопінки — Роман Діденко.
Стипендія ім. Петра Яцика — Іван Лунь.
Стипендія ім. Петра Яцика — Остап Лунь.
Стипендія ім. родини Мазуренків — Алла Мініх.
Стипендія ім. Етель Ровз та Михайла Макуха — Ольга Оверчук.
Стипендія ім. Катрусі Обаль — Оксана Онищенко.
Стипендія ім. Василя Керелюка — Денис Писаревський.
Стипендія ім. Івана Боднарчука — Оксана Рудюк.
Стипендія ім. Михайла та Анни Бардин — Юрій Рудюк.
Стипендія ім. д-рів Юрія та Оксани Фединів — Віра Славна.
Стипендія ім. Антона Глинки-Юлія Стефанишина.
Стипендія ім. Наді Маланчук — Світлана Тарабан.
Стипендія ім. Олександра та Євгена Сухнярських — Роман Терещук.
Стипендія ім. Михайла Лучковича — В'ячеслав Толкованов.
Стипендія ім. родини Мазуренків — Сергій Філіпов.
Стипендія ім. Павла Юзика — Павло Кузьмінов.
Стипендія ім. Зиновія Книша — Жанна Драгомирецька.
Стипендія ім. Михайла Старчевського — Богдан Лизогуб.
Стипендія ім. Нормана Кафіка — Борис Кормич.
Стипендія ім. родини Мазуренків — Наталія Залуцька.
Стипендія ім. Володимира Гриника — Роман Зубрицький.
Стипендія ім. Остапа Винницького — Дмитро Мірошниченко.

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ УНСоюзу

Пригадуємо, що вкладки за забезпеченеві грамоти є платні на 1-ий день місяця, а не при кінці Просимо своєю точною вплатою допомогти секретареві вашого Відділу на час розчислитися за збірку вкладок до Головної Канцеля-рії.

Головна Канцелярія УНСоюзу

❊ РОЗШУКИ ❊

ПОШУКУЮ за Іваном Годованцем і його дочкою Анною (тепер Вершняк), які були в 1947 р. в таборі „Нова Гаверля" в Німеччині, а останньо жили в Ню Йорку — 1958-59 р. Хто знав би про них або вони самі прошу написати до Юрка Пиховича адрес:
Mr. Jury Pychowycz
3300 Pine View Dr.
Prescott Valley, Arizona 86314
U.S.A.